

דעת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה
"שערי הוראה"
נערך ע"י הרב יוסף
אייזנשטיין שליט"א מרבני
בית ההוראה מו"צ ומח"ס
דעת הלכה וש"ע השל"ה
גליון ספירת העומר

"דיני ספירת העומר וימי הספירה"

אחד ויום אחד יצא. (מ"ב ס"ק, שעה"צ ס"ק יא).

ספר בחיסור

ט. ספר בחיסור כגון שאמר ביום ל"ט היום ארבעים חסר אחת וכדומה, יצא. (מ"ב ס"ק יא).

ספר בלב או בכתיבה או בר"ת ורמזים

י. ספר בלב לא יצא, כי הרהור אינו כדיבור. (ביה"ל ס"א ד"ה מונה). אם ספר על ידי כתיבה לא יצא וחוזר וסופר בברכה. (שעי"ת ס"ק י).

יא. ספר בר"ת, כגון היום ל"ג בעומר וכדומה, נחלקו האחרונים אם יצא, וחוזר וסופר בלא ברכה. (ביה"ל שם)

יב. ספר ברמז, כגון שצירף מספרים ואמר ביום השביעי היום ארבעה ושלשה ימים, או שאמר ביום מ"ט היום יום האחרון לספירה או חמשה ימים לפני היום האחרון, לא יצא. (הליש"ש פ"א ד, סידור פסח כהלכתו פ"א ס"ו בשם הגריש"א).

הזכיר כבר את הספירה

יג. אם הזכיר את יום הספירה שוב אינו יכול לספור בברכה, לכן אם שאלו חבריו, כמה ימי הספירה היום, יענה לו אתמול היה כך. (שו"ע שם ס"ד).

יד. אם כשאמר המספר כיון בפירוש שלא לצאת, יכול לספור אחר כך בברכה. (מ"ב ס"ק טז). וכן אם שאל את חבריו בדרך שאלה האם היום מספר זה, חוזר וסופר בברכה. (דעת תורה, כפה"ח ס"ק סא).

טו. אם לא אמר היום, רק המספר בלבד, יכול לחזור ולספור בברכה. (מ"ב ס"ק י). ומ"מ לכתחילה לא יאמר המספר אף בלי היום. (שעה"צ ס"ק כה, כפה"ח ס"ק נג).

טז. אם אמר ביום השלמת שבוע, היום כך וכך ולא הזכיר השבועות, יכול לחזור ולספור בברכה. (מ"ב ס"ק כב). ויש חולקים, ונהגו להחמיר ולספור בלא ברכה. (דעת תורה, כפה"ח ס"ק נה, שבה"ל ח"א רה, תשרי והנהגות ח"ד קה). ובאמצע שבוע לכל הדיעות סופר בלא ברכה. (שעה"צ ס"ק כח).

טעה בספירה

יז. טעה בספירה ואמר יום אחר אם נזכר תוך כדי דיבור יסיים כהוגן ויצא. ואף שבעת ברכה כיון על יום אחר. (שו"ע שם ס"ו, מ"ב ס"ק לב).

דילג יום

יח. דילג יום אחד ולא ספר כלל, יספור בשאר ימים בלא ברכה, אבל אם מסופק אם דילג יום, או שאר ספיקות כגון

החייבים בספירה

א. מצוה על כל אחד ואחד לספור לעצמו. (שו"ע סי' תפ"ט ס"א). ונחלקו הפוסקים אם שמע מחבירו ונתכון לצאת אם שומע כעונה ויצא או לא. (ביה"ל ד"ה ומצוה). ונהגו כל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו. (מ"ב ס"ק י). ואם יש לו ספק ישמע הברכה מאחר, ויספור בעצמו. (שעה"צ ס"ק י).

ב. ראוי למדקדקים כששומע הספירה מפי השליח ציבור או אחר, יחשוב שמתכוין שלא לצאת. (שועה"ר ס"יב). אמנם אף אם שמע ולא חשב מברך לעצמו, כי דעת כל אדם לברך בעצמו וכאילו התנה. (הליכות שלמה פ"א ג).

נשים

ג. נשים פטורות מספירת העומר. וכן נהגו בהרבה מקומות. (מ"ב ס"ק יג, הליכות שלמה תפלה פ"א הע' 95). ויש שנהגו לספור. (מג"א ס"ק יא), ומ"מ לא יברכו כי בודאי יטעו יום אחד. (מ"ב שם). ואם בעליהם יזכירו יכולים לברך. (ארחות רבינו ח"ב ע' צד, הלכות חג בחג פ"ב הע' 2 בשם הגריש"א).

זמן ספירת העומר

ד. ראוי לספור רק אחר צאת הכוכבים. (שו"ע שם ס"ב). ואם ספר בבין השמשות יצא, ונכון שיחזור ויספור בצאת הכוכבים בלי ברכה. (מ"ב ס"ק טו).

ה. אחר תפלת ערבית סופרים ספירת העומר. ואם לא ספר בתחילת הלילה, סופר כל הלילה. (שו"ע שם ס"א). ויש להשתדל להקדים לספור כל מה שאפשר. (שועה"ר ס"ג, מ"ב ס"ק יב). ואם יש לו מנין קבוע למעריב בשעה מאוחרת יספור אחר מעריב, ולא יקדים לספור בתחילת הלילה ביחידות. (מנח"י ח"ט נ, אג"מ ח"ד צט, שבה"ל ח"ו נג).

ו. שכח ולא ספר כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה. (שו"ע שם ס"ז).

ספירה על תנאי

ז. המתפלל בציבור שסופרים בבין השמשות ורצונו לספור בצאת הכוכבים, יספור עמם בלי ברכה, שמא ישכח אחר כך, ויחשוב אם אזכור אחר כך למנות איני רוצה לצאת בספירה זו, וכישיגיע הזמן יברך ויספור. (שו"ע שם ס"ג, מ"ב ס"ק טז).

ימים ושבועות

ח. סופרים ימים ושבועות. (שו"ע שם ס"א). ספר ימים לבד ולא הזכיר שבועות, י"א שיצא וי"א שלא יצא, ולכן חוזר וסופר בלי ברכה. ספר שבועות לבד, בהשלמת שבוע כגון היום שבוע אחד או שני שבועות לא יצא, ובאמצע שבוע כגון שבוע

טעה בימים ולא בשבועות או להיפך, יספור שאר ימים
בברכה. (שו"ע שם ס"ח, מ"ב ס"ק לח).

הספירה

יט. מברך וסופר מעומד, (שו"ע שם ס"א, מ"ב סק"ו). י"א בעומר

"דינים הנוהגים בימי ספירת העומר

וי"א לעומר. (מ"ב סק"ח). וי"א שניהם. ומנהג לומר אחר
הספירה הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש, ויש
נוהגים לומר מזמור אלקים יחנונו. (מ"ב סק"י). ויש נוהגים
להוסיף אנא בכח ורבונו של עולם. (שועה"ר סיא).

של רשות. (מ"ב שם סק"ג) ואף בשל מצוה. (עיין שועה"ר ס"א). ויש
מקילים בסעודת מצוה כגון שבע ברכות, בר מצוה וברית
ופדיון הבן. (משמעות המ"ב שם, כה"ח סק"ט). וראוי להמנע. (הליכות
שלמה שם א"ה 57, מבית לוי פכ"ט ג). וריקוד של מצוה אחר קידוש
לבנה מותר. (מבית לוי שם).

ב. אין לנגן בכלי שיר. (ערוך השולחן ס"ב, מנח"י ח"א ק"א ד'), ולא
לשמוע מכלי זמר, (אג"מ יו"ד ח"ב קלז). וכן אין לשמוע שירה
בפה מוקלטת [ואקאלי]. (מבית לוי שם).

ג. יש להקל בשמיעת כלי זמר במטרה לחזק חולה, או להפיג
בדידות או פחדים, כגון אלמנה השוהה בביתה לבד, או
הנוהגים ברכב וחוששים שירדמו ח"ו במהלך הנסיעה, או
השוהים בזמנים אלו בבידוד, וכל שכן הקלטות של שירה
בפה. (הליכות שלמה שם א"ה 54, ועיין מ"ב ס"י תק"ס ס"ק יג).

ד. התעמלות לצורך רפואה עם מוסיקת רקע אפשר להקל,
ושלא לצורך רפואה אין להקל. (מבית לוי שם).

ה. הלומד נגינה לצורך פרנסה ולא לשמחה יש מתירים,
(אג"מ או"ח ח"ג פז, ועיין ביה"ל ס"י תקנ"א ס"ב ד"ה ממעטים). וכן לנגן
בגני ילדים קטנים שלא הגיעו לחינוך. (הלכות חג בחג ספיה"ע פ"ז
הע" 34 בשם הגר"י אלשיך). ויש אוסרים גם בזה. (מבית לוי שם).

ו. יש להמנע משירה בפה המביאה לידי ריקוד, אבל שירה
המעוררת האדם ופרקי חזנות מותר. (הליכות שלמה שם יד). ויש
שהתירו שירה בפה בכל אופן. (הלכות חג בחג ספיה"ע פ"ז הע" 71
בשם הגר"י אלשיך, מבית לוי שם).

ברכת שהחינו ובגדים חדשים

א. ברכת שהחינו בנזדמן לו יברך. (מ"ב שם סק"ב). ולאו דוקא
נזדמן. (הליכות שלמה פ"א א"ה 53). כי לא מצינו בזה איסור. (לבושי
מרדכי קנג, כה"ח סק"ד ועוד). ולכתחילה יברך בשבת ולא בימות
החול. (מבית לוי פכ"ט ד, ועיין מ"ב ס"י תקנא ס"ק צח).

ב. יש שכתבו שיש להמנע מללבוש בגד חדש בימי הספירה.
(לקט יושר דף צז). ולא מצינו כן בשאר פוסקים. ובגדים שאינם
חשובים כ"כ שאין מברכים שהחינו, כגון מנעלים וגרבים,
בגדי זיעה, וכתונת וכדו', לכו"ע מותר לקנותם וללבושם.

ג. להכנס לדירה חדשה בימי הספירה יש מתירים ויש
מונעים מלהכנס. ויש לסמוך להקל בעת הצורך (עיין ספר הבית
ס"י כז שליטת הדיעות).

ל"ג בעומר

א. ל"ג בעומר מן הדין מותר בתספורת ביום, [חוץ
מהנוהגים היתר עד ר"ח אייר], (שו"ע ס"ב). ויש מקילים
מבערב (מ"ב ס"ק יא). והנוהגים דיני אבילות מפסח עד ראש
חודש סיון מותרים להסתפר מהלילה. (הלכות חג בחג ספיה"ע פ"ז
הע" 71) בשם הגר"י אלשיך. למנהג האר"ז אין מסתפרים עד
ערב שבועות. (שע"ת סק"ח). חוץ מתספורת הקטנים בל"ג
בעומר.

ב. נישואין מקילים ביום ל"ג בעומר, ולא בלילה שלפניו,
ובשעת הדחק יש להקל בלילה שלפניו. (מ"ב ס"ק יא).

א. בימי ספירת העומר נוהגים מקצת דיני אבילות, לפי
שמתו תלמידי רבי עקיבא. (שו"ע ס"י תצ"ג ס"א, וע"ע טעמים בחק
יעקב סק"ג).

ב. נוהגים בדינים אלו לדעת המחבר מפסח עד ל"ד בעומר
בבוקר, וכן מנהג הספרדים. (שם). ויש שנהגו בזה רק מר"ח
אייר עד שבועות. (רמ"א ס"ג, מ"ב סק"ה). נהגו להחמיר מפסח
עד ר"ח סיון וכדלהלן. (מ"ב ס"ק יז).

אירוסין ונשואין

א. מותר להשתדך, (שו"ע ס"א) ולעשות מסיבת וסעודת
תנאים, אבל בלי ריקודים ומחולות (מ"ב סק"ג). ויכולים לשיר
שירי שמחה. (הליכות שלמה פ"א ס"ח). ואף בנגמר השידוך
קודם פסח. (שבת הקהתי ח"ו ס"י רא)

ב. אין נושאין נשים ואין עושים סעודת נשואין. (שו"ע שם).
ואין חילוק בין זיווג ראשון לשני. (מ"ב סק"א).

ג. המתחתן בימים שע"פ מנהגו מותר, אם מותר להשתתף
בו הנוהגים איסור, יש אוסרים. (עיין חת"ס או"ח קמב, מנח"י ח"ד
פד). ויש מתירים. (אג"מ או"ח א' קנט, הליכות שלמה פ"א יט). וראוי
להחמיר שילך רק לברך במזל טוב ולא ישתתף בסעודה
וריקודים. (מבית לוי פכ"ט א').

תספורת

א. נוהגים שלא להסתפר בימים אלו. (שו"ע שם ס"ב).
והמותרים להסתפר בחול המועד, מותרים גם בספירה.
(ביה"ל ד"ה נוהגים). וכגון ששלמו ימי אבלו. (שע"ת סק"ז).

ב. גם נשים אסורות בתספורת. (אג"מ יו"ד ח"ב קלז), ומותרת
לגלח שערותיה במקום צורך, או לצורך צניעות או מצוה.
(שם, מבית לוי פכ"ט ב). וכן מותר האיש לגלח שפמו המעכב
האכילה. (ס"י תקנא ס"ג).

ג. גילוח אסור בין בראש ובין בזקן, ובין בשאר מקומות
בגוף כגון גילוח שער רגליים ליופי. (ציוני הלכה אבילות ע"י שג"ש בשם
הגר"י אלשיך זצ"ל) אבל מריטת שער הגבות וריסים ושער
הרגלים, אינו בכלל תספורת ומותר. (שם, בין פסח לשבועות פ"ט
הע" יב בשם הגרש"א והגר"ש וואזנר).

ד. בעל ברית מותר להסתפר לכבוד המילה, (שו"ע שם ס"ב),
היינו הסנדק והמוהל ואבי הבן. אבל לא המוציא והמביא.
(מ"ב ס"ק י"ב). וע"פ האר"ז"ל גם בעלי הברית אין מסתפרים.
(שע"ת סק"ח). ולכבוד פדיון הבן אין להתיר להסתפר. (סידור פסח
כהלכות פ"ב ס"ב בשם הגר"י אלשיך).

ז. נער הנעשה בר מצוה בימי הספירה, יסתפר בקטנותו.
ואם לא היה באפשרותו מותר להסתפר ביום הבר מצוה.
(הליכות שלמה פסח פ"א ה"ט), ולמנהג האר"ז"ל שאין מסתפרים
בימי ספירת עומר יסתפר רק בקטנותו אבל לא כשהגדיל.
(מבית לוי פכ"ט הע" ק'). ולאביו ובני המשפחה אסור להסתפר.
(הליכ"ש שם). ומותר לערוך חגיגת וסעודת בר מצוה אף שאינו
ביום שנעשה גדול, בלא ריקודים ותזמורת. (הליכ"ש שם ה"יז).

ריקודים ושירה

א. נהגו איסור לעשות ריקודים ומחולות בשידוכין, וכל שכן